

Bättre miljö och hälsa med torv till grisar

Fodertorv med zeoliter och järntillskott kan lösa problem med både utsläpp av ammoniak och avvänjningsdiarré hos smågrisar. Det kan få betydelse för tillväxten både i företaget och hos djuren som ska betala hyran.

Av Lennart Wikström

Regelverk som kolliderar, långa handläggningstider och höga ambitioner när det gäller produktivitet och djurhälsa ställer krav på noggrann planering för den som vill bygga nytt eller utöka sin produktion. Även för de stora producenterna som bara har för avsikt att bibehålla sin produktion, kommer det ständigt nytt grus in i maskineriet.

KRAV PÅ AMMONIAK

EUs nya industriutsläppsdirektiv (se artikeln på sid 38) ställer bindande krav på högsta utsläpp av framför allt ammoniak från storskalig djurproduktion. Enligt jordbruksverket ligger svenska producenterna väl till, men motarbetas av kraven på större yta och strö, något som antas öka ammoniakavgången i stallarna.

Ett sätt som börjar tillämpas på kontinenten är att förse ventilationen med frånluftsrening, något som går stick i stäv med att hålla djuren i mer öppna

anläggningar och med möjlighet till utevistelse. En annan möjlighet är att försöka binda mer ammoniak i gödseln och även i strömaterialiet, och därmed hindra avgång till luft.

Företaget Raatec i Råå utanför Helsingborg marknadsför några produkter baserade på torv i kombination med zeoliter, naturligt kiselmineral med hög bindningsförmåga som används i exempelvis tvättmedel och vattenrening.

BINDER AMMONIUM

”Vår produkt MCP med torv och zeoliter i kombination används i foder till slaktsvin och med järntillskott som strö till smågrisar”, berättar Thomas Merlov, Raatec. ”Det vi vill uppnå, är förutom att djuren får i sig ett naturligt fiberrikt material som stimulerar magen, är att binda en del av den ammonium som bildas i mag- och tarmkanalen och därmed få ett bättre foderutnyttjande.

Dessutom ser vi att med vår ströprodukt med zeolit binds även en del av den ammoniak som annars skulle frigöras från gödseln.”

Försök med företagets fodertorv har visat

en ökad mängd ammoniak i gödseln. Samtidigt minskar andelen fosfor, något som Thomas tolkar som ett bättre foderutnyttjande. Mätningar visar på 38 procent mer ammoniak i gödseln på ts-basis, vilket ökar gödselvärdet med motsvarande och ger även lägre spridningskostnad per kg kväve. Den lägre fosforhalten skulle också möjliggöra högre stallgödselgivor eller lägre krav på spridningsareal.

”Just nu genomför vi försök med mätning av ammoniak i stalluften för att kunna jämföra foder med och utan vår torvprodukt”, säger Thomas.

MINSKAD ANTIBIOTIKAANVÄNDNING

Fodertorv med järntillskott används också till smågrisar som ersättning för att tillföra järn genom injektion eller oralt pulver. Försök på SLU visar att smågrisar som fick järnberikad torv visserligen hade lägre hemoglobinvärden men var friskare och hade mindre dödlighet än grisar som fick järn via injektioner.

”Vi använder sedan början av året järntorv till våra grisar” berättar Cecilia Johansson, förman på Cool Gris på Badene utanför Kvänum i Västergötland med ansvar för gårdens 120 suggor.

”Tidigare har vi injicerat eller gett pulver vid enstaka tillfällen. Nu får grisarna i sig en jämnare dos vilket ger ett naturligare upptag. Smågrisarna tycker det är gott och kastar sig över fodertorven och äter det verkligen. På så sätt får vi en bra koll på att de verkligen får i sig sitt järn.”

Förutom en mer naturlig tillförsel av järn har Cecilia och hennes kollegor även kunnat se tydliga hälsoeffekter.

”Diarréerna har minskat och vi klarar avvänjning utan att behöva använda antibiotika. Torven stabiliserar magen och vi får friskare djur. Den tydligaste effekten vi kunnat se hittills är just att vi använder mindre antibiotika, något som jag tror alla vill att vi ska sträva efter”, säger Cecilia. <<

Innehåll av näringsämnen i gödsel från grisar utfodrade med och utan fodertorv med zeoliter

	ts	kg N/ton	NH ₄ -N	P	K
Med MCP	3,26	4,33	2,91	0,95	3,7
Utän MCP	3,6	3,47	1,96	1,15	2,01